

DESPRO ОЧИМА ТВОРЦІВ РЕФОРМИ



Реформування державних систем управління відбувається у перемінному політичному та суспільному контексті впродовж тривалого часу. З 2007 року проект DESPRO пройшов через 4 фази, постійно адаптовуючи свій підхід, щоб здійснювати тактично необхідну роботу та сприяти стратегічним цілям реформування місцевого самоврядування у різноманітних політичних контекстах: за умов відсутності політичної волі здійснювати реформи та під час найтіснішої форми співпраці у активній фазі впровадження децентралізації.

У 2007 році Україна задекларувала підтримку Європейської інтеграції та посилення ефективності державного управління, зокрема проведення реформи місцевого самоврядування та адміністративної організації влади, що відповідає Європейській Хартії місцевого самоврядування. Користуючись нагодою, проект DESPRO сприяв створенню умов для формування національної "рамки" майбутньої реформи через технічну підтримку Уряду у формулюванні її концепції та базового законодавства.



“Мої професійні стосунки з DESPRO почалися, коли я працював заступником Міністра регіонального розвитку і відповідав за підготовку реформ місцевого самоврядування і регіонального розвитку. Тоді програм підтримки місцевого самоврядування було лише 2, однією з них був проект DESPRO.

Роль DESPRO дуже важлива в тому, що це гнучка структура. Коли нам треба було готувати законопроекти, ми дзвонили у проект із запитом на підтримку такої роботи, іноземний досвід та експертів, і там без зайвих сумнівів одразу погоджувалися. Таким чином в Україні була підготовлена Концепція реформи місцевого самоврядування, концептуальні підходи до всіх законопроектів, які розвивали реформу, і зараз стали Законами. Так само була підготовлена Концепція регіонального розвитку, законопроект «Про засади державної регіональної політики». Тобто, на самому старті реформи основний організаційний та фінансовий внесок був зроблений саме проектом DESPRO”, – розповідає Анатолій Ткачук, політик та громадський діяч, директор з науки і розвитку ГО «Інститут громадянського суспільства», автор реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Зі зміною влади країни у 2010 році, відбувся драматичний зсув назад до централізованої моделі управління та стагнації здійснених ініціатив. Проект DESPRO знову адаптував підхід: зосередився на місцевому рівні і демонстрував переваги децентралізованого надання послуг, створюючи попит на реформу “знизу”.



Ознайомлення з досвідом утримання та обслуговування системи водопостачання, Гушчинці, 2009.



Вивчення досвіду водопостачання у Швейцарії, червень 2011 р.



Учасники ознайомчого візиту до Польщі у м. Жори, липень 2015 р.



“Те, що це було зроблено в форс-мажорних обставинах за допомогою проекту DESPRO – це величезний плюс. Так було в усі часи, навіть найважчі для реформи – з 2010 по 2014 роки. Фактично усі проекти закрилися. Ніхто не займався темою децентралізації, крім DESPRO, який, наприклад, організовував навчальні поїздки голів, депутатів у Польщу, показував як місцеве самоврядування працює там.

Коли у 2014 році можливості реформи відкрилися, то саме учасники таких навчальних візитів, які вже розуміли суть реформи, перші почали створювати об'єднані громади. Перший рік активної фази реформи був показовий: ніхто не вірив, що громади будуть добровільно об'єднуватися, лише сміливі об'єднувалися. Як правило, це були ті, хто навчались та їздили по міжнародний досвід за організації проекту DESPRO,” – розповідає Юрій Ганущак, політик та експерт, директор ГО «Інститут розвитку територій», автор реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.



“Цікавий внесок був зроблений проектом у період протрації. Коли до влади прийшов Янукович з командою, усе зроблене для реформи помножили на нуль. Відбулася тотальна централізація. І ми придумали просту штуку: за підтримки DESPRO зробили 3-хвилинний мультфільм про реформу, про те, як вона потрібна!

Згодом, під час Євромайдану, на екранах на Майдані Незалежності ми демонстрували цей ролик про необхідність реформи. Коли в 2014 році Уряд змінився, ми знову увійшли у процес реформування, то перед голосуванням в Уряді знову демонстрували цей мультфільм для Кабінету Міністрів.

Потім ми зробили продовження цього фільму про 5 кроків реформи. На зустрічі Президента Петра Порошенка із головами обласних державних адміністрацій демонстрували цей мультфільм. Тепер усі бачили, що реформа – це добре і ми будемо її втілювати,” – згадує пан Анатолій.

У 2014 році, новообраний Уряд підписав Угоду про асоціацію з Європейським Союзом та здійснив визначальні кроки у напрямі втілення ключових реформ на основі затвердженої Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. У процесі створення концепції та досягнення колективної згоди українців з реформою, Уряд

покладался на технічну підтримку проекту DESPRO.

Проект DESPRO отримав нагоду об'єднати досвід та знання, здобуті у процесі попередньої роботи на місцевому рівні, та реалізувати ряд підходів у сферах децентралізованого планування, бюджетування та надання послуг уже для реформованих громад.

У цей час, незважаючи на те, що DESPRO уже не був найбільшим проектом міжнародної технічної допомоги у сфері децентралізації, на національному рівні DESPRO продовжив тісне партнерство із Урядом України завдяки своїй гнучкості та проактивності. DESPRO і надалі отримував запити від Уряду щодо допомоги у найнеобхідніших та базових напрямках втілення реформи місцевого самоврядування: комунікаційна підтримка реформ, законодавча експертиза, створення платформи з координації діяльності Уряду, Парламенту та ключових партнерів з упровадження реформи з децентралізації.



Дебати "Навіщо громадам об'єднуватись", Ямпіль, 2018 р.



“З проектом DESPRO ми відпрацьовували зміни до законодавства. Так, коли ми разом виїжджали в регіони, то зрозуміли, що механізми співробітництва громад не були забезпечені на рівні чинного законодавства. Ми напрацювали зміни до Закону «Про співробітництво територіальних громад», займалися аналізом чинного законодавства і просвітницькою місією про діяльність комітету.

Мені дуже сподобалося, коли ми поїхали подивитись реальний приклад співробітництва у м. Тульчин Вінницької області. Я побачила, наскільки DESPRO проникається проблемами громадян щодо вирішення сміттевої проблеми, як горять очі представників місцевої влади. Це дало мені зрозуміти, що проект DESPRO – це певна гарантія: якщо є мета, то буде результат. Ця історія успіху в Тульчині мене вразила.” – розповідає Анжела Малуґа, керівниця секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

“Я зрозуміла, що моя місія комунікатора повинна ще більше розвинутиися, що нам потрібно використовувати нові форми спілкування. Ми спільно з DESPRO запровадили виїзди депутатів на місця з просвітницькою та роз'яснювальною метою. Ми обговорювали, серед іншого, що відбувається з реформою, на якій стадії цей процес, які подальші виклики, які питання треба закрити на законодавчому рівні, які ризики прийняття змін до Конституції тощо.



Круглий стіл з питань практики впровадження закону України "Про співробітництво територіальних громад", Тульчин, 2017 р.

Парламент – це більше політичний майданчик. А на майданчику від DESPRO можуть бути залучені усі стейкхолдери, які зараз представлені в Україні, представники громад, органів влади. Одна справа у стінах парламенту це організувати, а інша – почути представників громад на місцях. Це дає можливість громадянам відчувати близькість влади і впливати на ті рішення, які приймає ця влада. Фактично, це участь громадян в управлінні справами. Це дуже правильний інструмент.

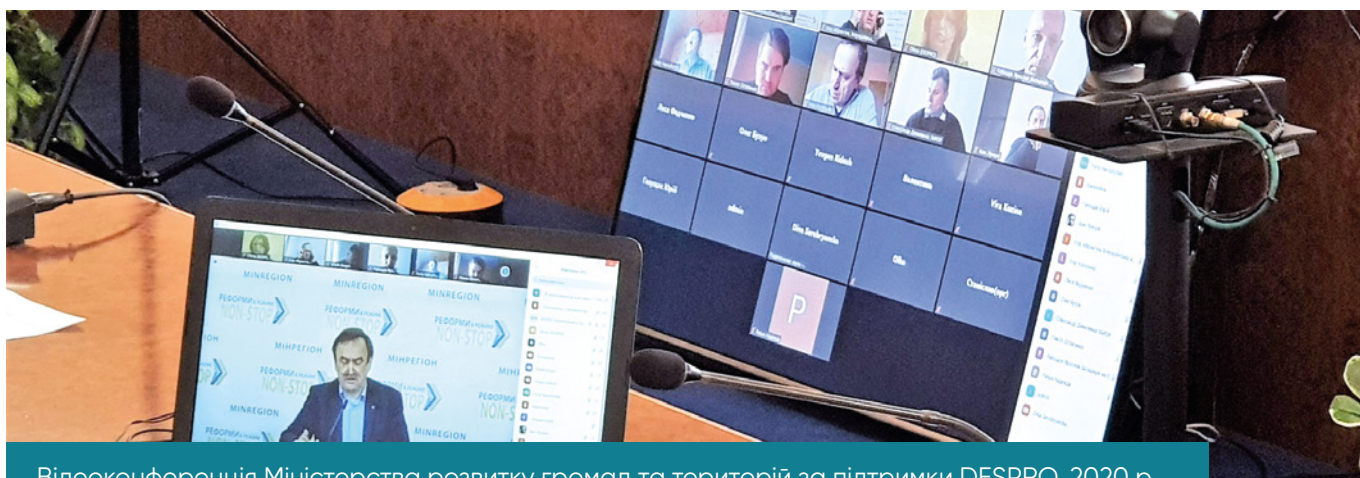
Я зрозуміла, що важливим є комунікація цих процесів. Чим більше інформації, тим якіснішим стає продукт. Усі мають бути почуті, це головне. Поточне керівництво парламентського комітету це прекрасно усвідомлює,” – завершує пані Анжела.



“Увесь час, що я співпрацюю з DESPRO, швидкість реакції і адаптивність виділяла проект серед інших. Рішення приймалися дуже швидко, і вони були максимально адаптивними до потреб Уряду, Парламенту чи пересічних громадян. Вони завжди лягали у русло проведення реформи, і це не виглядало штучно, наче “от ми придумали от таке і ми не відступаємо від цього”.

DESPRO має тісні контакти із дуже широким колом фахівців, у цьому відношенні – це найкращий проект, на мій погляд. Проект є чи не найголовнішим в забезпеченні комунікаційно-інформаційного супроводу реформи.

Під час карантину технічне забезпечення відеоконференцій Мінрегіону здійснюється теж за допомоги DESPRO. Я вважаю, що це геніально так швидко перебудуватися. Далеко не кожний державний орган може так швидко реагувати на форс-мажорні обставини, коли потрібно забезпечувати і законодавчий процес, і процес консультацій, і, фактично, процес проведення реформи. Ми би просто не вклалися у той графік, який жорстко диктується наближенням місцевих виборів восени 2020 р.,” – розповідає пан Юрій.



Відеоконференція Міністерства розвитку громад та територій за підтримки DESPRO, 2020 р.

Для підтримки Уряду у реалізації фінальних етапів реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади у складній ситуації карантину внаслідок пандемії вірусу COVID-19, проект DESPRO надав технічну підтримку в організації понад 50 онлайн конференцій та зустрічей Уряду, Міністерства

розвитку громад та територій України, Верховної Ради, і представників місцевого самоврядування. Це допомагає реалізувати кроки, необхідні для вчасного завершення реформи напередодні місцевих виборів у жовтні 2020 р., які мають відбутися на новій адміністративно-територіальній основі.

Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні” DESPRO – проект міжнародної технічної допомоги, що працює в сфері реформування місцевого самоврядування (інший термін – «децентралізація») в Україні з 2007 року. Проект фінансується Швейцарською Конфедерацією через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва (ШБС/SDC) та впроваджується Швейцарським Центром ресурсів та консультацій з питань розвитку (Skat).

<http://despro.org.ua>

